

Vykypěl, Bohumil

[Clancy, Steven J. The chain of being and having in Slavic]

Linguistica Brunensia. 2012, vol. 60, iss. 1-2, pp. 298-

ISBN 978-80-210-5883-5

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/118255>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Steven J. Clancy: **The Chain of Being and Having in Slavic**. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins 2010. (Studies in Language Companion Series, 122.) XVII + 297 s. ISBN 978–90–272–0589–6. 99 euro

Tzv. sémantické mapy jsou zajímavým pokusem o vybudování základu umožňujícího explikaci a mezijazykové srovnávání v oblasti morfosyntaxe. Jejich aplikaci na data ze čtyř slovanských jazyků, bulharštiny, češtiny, polštiny a ruštiny, představuje kniha, o níž zde chceme podat krátkou zprávu. Její obsah je následující. V první kapitole se stručně načrtává obsah knihy a zdůvodňuje se volba konceptů, jejichž manifestace v uvedených jazycích se bude zkoumat (*Chapter 1: Why BE and HAVE?*, s. 1–8). Druhá kapitola přináší obecnou definici zvolených konceptů – BÝT a MÍT – a popis jejich vzájemné interakce (*Chapter 2: The relationship between BE and HAVE*, s. 9–65). V následujících dvou kapitolách se pak podrobně popisuje manifestace obou konceptů ve zkoumaných slovanských jazycích (*Chapter 3: BE in the modern Slavic languages*, s. 67–120; *Chapter 4: HAVE in the modern Slavic languages*, s. 121–157). Pátá kapitola se zabývá zdroji a mírou gramatikalizace těchto jednotlivých manifestací (*Chapter 5: Grammaticalization of BE and HAVE*, s. 159–229). Následující kapitola se stručněji dotýká jazykověkontaktních aspektů věci (*Chapter 6: Language contact and borrowing*, s. 231–249). Závěrečná kapitola přináší závěry i některé výhledy k další práci (*Chapter 7: Conclusions*, s. 251–264).

Jak může být každému jasné, budování sémantického srovnávacího základu je značně obtížný a nejistý podnik a lehce se může stát, že člověk k hrůze novopozitivistů zabředne do metafyzických spekulací a dokazování, zda řecká filozofie stojí na řečtině (s. 12–13), nebo ne (jak myslí např. Touratier, LALIES 10, 367n); podobně se může namítnout, že koncept kopuly je pouhý evropocentrický předsudek a to, co se například v angličtině a jiných evropských jazycích nazývá kopulou, je jen „verbalizátor“ neboli vyjádření jistých slovesných gramatických obsahových prvků izolativně pomocí více či méně samostatného slova. V tomto smyslu pak je zjevné, že není ani třeba pouštět se do nějaké obsáhlejší kritiky autorových vývodů, protože každé řešení v této oblasti je aproximativní. Hodnocení – chceme-li je vůbec podniknout – by spíše mělo tematizovat otázku, co nového kniha přináší, co nemají předchozí práce. A zde se obáváme, že sumasumárum žádnou – zejména slavistickou – podstatnější přidanou hodnotu bohužel spíš nemá; nepopíráme, že pojednání je poučené, dobře strukturované a v detailech (např. ve zpracovaných sémantických mapách) i inovativní, ale celkově se tam čtenář slavista nic moc nového nedočte (navíc obsahuje některá klopýtnutí jako např. o českém präteritu na s. 166 nebo o severoslovanské imperfektivní futurální konstrukci, o níž se na s. 160 aj. říká, že je výsledkem gramatikalizace konstrukce *být* + infinitiv, zatímco ve skutečnosti se zde gramatikalizovalo *stát se* + infinitiv; škoda také, že mezi manifestacemi kopulové funkce v češtině chybí sloveso *představovat*). Doporučit tak knihu lze spíš jen čtenáři neslavistovi, čímž se ostatně – jak se zdá – vysvětluje i skutečnost, že vyšla v obecnělingvistické řadě.

Bohumil Vykypěl

И.В. Калита: **Современная Беларусь: Языки и национальная идентичность**. Ústí nad Labem, 2010, c.300.

В прошлом году выпущенная монография, как подсказывает само ее название, задается темой существования и функционирования белорусского языка в белорусском¹ пространст-

¹ В нашей рецензии намеренно, в отличие от И.В. Калиты, употребляем прилагательное *белорусский*, а не *беларусский*. В ответ на обоснование правописания через *a* против *o* И.В. Калиты добавляем следующее: как нам представляется, во-первых, необходимо здесь различать (и не смешивать) политическое, официальное название молодого государства и историческое название